

မိုင်းဆွေဆွေ လိုင်းတီးတင်းမိုင်းမာမ်းကမ်း၊လွှဲကမ်းလိပ်ကမ်းဂေး၊ ယွဆွေလိုင်းသိင်ကမ်းရွှင်မိုင်းမာမ်းဝေး၊ (Burma) ဆဆွေလေး မီးပဆွေရှာမား။ ဝှင်းဂင်မိုင်းကိမ်းတီးယိုင်းတင်းမိုင်းစဆွေ မီးလံမိုင်းဂေးမိုင်းပွန်းပွန်းဝေး၊ ကိမ်းတူင်းချိုးဆေး (Indo China) ပွင်းဝေးမိုင်း ယူဆွေစကမ်းတီးယိုင်းတင်းစဆွေ၊ ယွဆွေပိုင်းဆဆွေဝေး ပေးဝေးဖှင်၊သိတ်၊ လှိုင်းပွင်းဝေးကွန်းပူဆွေပိမ်းစွန်းမိုင်း မားပွင်းဝေးတူင်း၊ ခပ်မားယိုင်းမိုင်းလင်း၊ ဝိတ်ဆမ်း၊ ဂမ်းပူချိုး လိုင်းဆွေဂေးရွှင်ဝေး၊ (France Indo China) ပွင်းဝေးမိုင်းလိုင်း ယူပွင်းဂင်ကိမ်းတီးယိုင်း၊ မိုင်းစဆွေ၊ ကမ်းဖှင်၊သိတ်၊ရှမ်း၊လမ်း။ ဖှမ်းဆိုင်တင်းဆိုင်၊ ကိမ်းဂလိတ်၊သမ့်လှိုင်းတင်း ဝေးကွန်း၊စွန်းမိုင်းမား၊ တင်းဝေးတူင်း မားပွင်းယိုင်းမိုင်းကိမ်းတီးယိုင်း။ ရှိုင်းဆဆွေဝေး ပွင်းတွန်းမိုင်းလှိုင်း၊ မွဆွေ၊ မာမ်း၊ တီး၊ ယင်းလိပ်လိုင်းဆွေ မီးလံမိုင်းဂေး

ပွန်းပွန်းဝေး (British Indo China) ။ ဂူလင်းဂေး၊ ရှင်ရှိုင်းဂမ်းဆိုင်ဂူလင်း၊ ဝေးမားမိုင်းလိုင်းဆွေခိုင်းပိမ်းရွှင်ပိမ်း မိုင်းမား (Burma) ။ တူင်းမိုင်းမာမ်းစတုစတု သမ့်ရွှင်ဝေး (Burma Proper) ပွင်းဝေးမိုင်းမာမ်းရှင်းစေ၊ ပိုင်းလှိုင်းမာမ်း ယူ၊တီးကိမ်းဂလိတ်၊တင်းမာ်း 3 မိုင်း၊ မိုင်းတီး မိုင်းမာမ်း မိုင်းယင်းလိပ် ။ ဂွမ်းဆွေ ရှိုင်းကမ်း၊လုံးယွံ၊ လိုင်းကမ်း၊လုံးယွံ၊ဝေးမာမ်းလုံးလိုင်း (Burma) ပိတ်၊မူတီး။

ဖှမ်း၊ဖှင်၊သိတ်၊စတု ပေးဝေး (Indo China) လွှဲကမ်းလိပ်ကမ်းဂေး၊ မီး 3 မိုင်း ပဆွေလွှဲကမ်းလိပ်ကမ်း 3 မိုင်း၊ ကိမ်းဂလိတ်၊သမ့်ကမ်းမီးပေး၊လသီး၊မိုင်းဆင်၊ဖှင်၊သိတ်၊ ကိမ်းဂလိတ်၊ စွန်းမိုင်းတင်းသိင်ပိမ်းမိုင်းမာမ်းစလေးလင်းရွှင်မားဝေး (Burma) ။ မာမ်းယင်းပံပွင့်လှာ၊စသုသွမ်းကိမ်းဂလိတ်၊ တီးစတုမာမ်းမာမ်းယင်းထုဂ်၊လုံးပွင့်ဝေးကိမ်းဂလိတ်၊ဝေးဝေးခိုင်းခိုင်း ဂွမ်း။ ပါမိုင်းပွန်းပွန်းကမ်းမီးရှင်းဖှင်၊လိမ်း (Map) ။ တိုင်းကင်းမီးမားပါမိုင်းကိမ်းဂလိတ်၊ ဖှင်၊သိတ်၊စွန်းမိုင်းပါဂ်၊ပိတ်၊မူဂူလင်း။

ပါမိုင်းပံ၊မီးရှင်းဖှင်၊လိမ်းပွန်းပွန်းဆဆွေ တူင်းယင်း၊မာမ်းမိုင်းဆင်၊ လင်းဖှင်၊ဂိမ်းတင်း၊ လုံးပွင့်၊ပဆွေပွင်းပွင်းခိုင်းမာ်းတီးဂိမ်းရှင်းပွန်းပိ၊ ဖှင်၊ယူ၊တီးဂိမ်းရှင်း ဂွမ်းမာမ်းကွဲမားတိုင်း၊ သင်းဝေးမာမ်းမားတိုင်း မာ်းရှိုင်းဂိမ်းရှင်းမားလွှဲ။ ဖှင်၊မာမ်းမားတိုင်း တင်းဂိမ်းရှင်း ကမ်းမားလွှဲ၊ ဂိမ်းတင်းလုံးတိုင်းစတု၊စတု၊စတု၊မိုင်းရှင်းဂူလင်း။ ဝေးမားပွင်းပွင်းပွင်းခိုင်းမာ်းပဆွေပိမ်းမာ်း၊ ယူ၊ပေးတိုင်းမာ်း- ပိမ်းဆွေမား။ လုံးရှင်းဝေး မိုင်းပွန်းပွန်းလင်းဖှင်၊ခပ်စွန်းရှိုင်းသင်းရှိုင်းလုံး။ ဂူလင်းဂေး၊ ဝေးသေကိမ်းဂလိတ်၊ တင်း ဖှင်၊သိတ်၊ မားစိမ်း၊တိမ်း တင်းစိမ်းပဆွေလိမ်း ဖှင်မာ်းယဝ်းစွန်းရှိုင်းသင်းရှိုင်းကမ်း၊လုံး။ မိုင်းဆင်၊မိုင်းလိပ် မိုင်းတီးယူ၊ရှမ်းလွမ်းမိုင်းမာမ်း၊ လှိုင်းသိုင်းမာမ်းပူဆွေပိမ်းသုဆွေ၊လုံးရှင်းရှိုင်းရှိုင်း၊ ဂူလင်းမိုင်းတီးတုဂ်စဆွေ၊ ရှိုင်းကမ်း၊စွန်းယူ၊လွမ်းမာမ်းယဝ်၊ ရှိုင်းဝေးယူ၊လွမ်း မိုင်းထီးဆွေဂေးကမ်း၊လုံး။

ဖှမ်း၊ဆိုင်၊ကိမ်းဂလိတ်၊မီးပေး၊လသီး၊လေးကူမိကူဆင်လိပ်၊လုံး၊ ရှိုင်းလင်းမိုင်းတင်းသိင်၊ယိမ်းပိမ်းမာ်း (Burmanization) ကမ်းဆွေ ကိမ်းဂလိတ်၊ကွန်းရှိုင်းမား ကမ်းလွှဲမာ်းစတု၊ရှိုင်း၊ ရှိုင်းရှိုင်းဆွေမိုင်းတီးပါမိုင်းကိမ်းဂလိတ်၊ဂေးလွှဲ၊ရှိုင်း-သွမ်းလိပ်၊မာ်း။ ဖေးသု၊တင်းကမ်းထိ-1 ပိမ်းကိမ်းဂလိတ်၊၊ ဖေးသု၊ထိ-2 ပိမ်းမာ်း၊ ကမ်းလွှဲ၊ဖေးသု၊တီး၊ လာတီးရှိုင်းတီးလုံးဂေး၊ ကမ်းလွှဲ၊ဖေးသု၊ တင်းကမ်း။ ကိမ်းဂလိတ်၊ဖှင်၊မိုင်းတီးတင်းမိုင်းယင်းလိပ်ရှင်းစေ၊ သမ့်ပဆွေမီးခိုင်းရှင်းဂူလင်း၊ ကမ်းကပ်ခိုင်းမိုင်းမာ်း လွှဲ-လံ၊။

ဝေးသေပွန်းတင်းပွင့်၊သိတ်၊လိုင်းတီး (Federated Shan States) 1922 ယဝ်းဂေးလေးလုံးခိုင်းစုဆွေကိမ်းဂလိတ်၊လုံး 3 တီး။
1. ခိုင်းစွမ်းလင်းဖှင်၊ 2. ခိုင်းစွမ်းတီးမိုင်းမာ်း၊ 3. ခိုင်းစွမ်းကမ်းတင်းလုံးပဆွေမိုင်းမာ်း၊ ခိုင်းလိုင်းဆွေ လုံးပဆွေကိမ်းဂလိတ်၊ ကမ်းဖှင်၊လိပ်ကိမ်းတီး ယိုင်းတင်းမိုင်းမာ်း။ ခိုင်းစွမ်းတီးလင်းဖှင်၊ ဆဆွေ ဂွမ်းလင်းဖှင်၊ယူ၊ပေးတိုင်းကိမ်းဂလိတ်၊ရှမ်းလှိုင်း ပဆွေစလေးလုံးသွမ်းစွမ်း၊ လင်းဖှင်၊လုံးပဆွေမိုင်း ဖှင်မာ်းသေသွင်၊ပဆွေလွမ်းဆင်၊မာ်းစာမ်း။ မိုင်းယွံ၊ခိုင်းဆဆွေလုံးသွင်၊ဆမ်၊ မိုင်းလိပ်ခိုင်းစွမ်းစကေးလုံးသွင်၊ကေး။ (1. မိုင်းတီးယူ၊တိုင်းကိမ်းဂလိတ်၊ရှမ်းလှိုင်း 2. စိမ်းခိုင်းလွှဲ-လံ၊ကိမ်းဂလိတ်၊ရှိုင်းတင်းပဆွေ၊ ဂေးရှိုင်းခိုင်း ဂေးလုံးပဆွေစွမ်း၊ တီးလုံးလံ၊ခိုင်းကမ်းကိတ်၊လှိုင်း။ ဂူလင်းဂေး၊ကမ်းတွန်းလုံးပဆွေမိုင်းယွမ်းခိုင်းမိုင်းလွှဲ။ ခိုင်းစွမ်းလုံးတီးမိုင်းမာ်းဆဆွေ ဂွမ်းမိုင်းမာ်းဝေး၊မုံသင်း-စတု၊ ကမ်းစုတီးမေး၊လိမ်းမေး၊ခိုင်း မိုင်းတီးဂွမ်းစလေးလုံးသွမ်းစွမ်း၊

ဂမ်းဗွင်းမာင်ကိုဝ်းယမ်းဝုး ပေးရှင်းတေကပ်ဂွမ်းခေခးဂေးကမ်းဗွင်း၊ မာမ်းခိမ်းကမ်းဗွင်း၊ ဂွမ်းဆမ် တု၊ရှင်းကပ် မိုင်းရှမ်းတုမ်ဗွင်းတေခး တီးမွတ်ခေခးသီး ၊ ဗွင်းခမ်းကေးမိုင်းဗွင်းကေးမိုင်းမာမ်းကေးလံးယဝ်၊ ဂမ်းဗွင်းသမ့်ဝုး- ကမ်းတပ်းကပ် ပိုင်းဆမ်၊ ကပ်လံးခေခးဂေးလီ၊ ကမ်းဆမ်ကေး ယု၊မိုင်းမိုင်းလံးသေသိုပ်၊ရှိုင်းခိမ်းမာမ်း။

ဝင်းလံးမိုင်းလံးပိမ်းဝိုင်းကိုဝ်းဆံ၊ ရှင်းသမ့်တေလံးရှိုင်းကိုဝ်းရှိုင်း၊ ကမ်းကပ်းလံးယမ်းလံးခေခး-ရှိုင်းပိမ်းဂွမ်းလုင်းဆမ်လံး။ ရှင်းယု၊ဗွင်း (ကပ်းခိမ်းမာမ်း)ဆံ ခွမ်းခမ်းဂု၊လု၊တီးဗွင်းဂွမ်းခေ (ကပ်းလုတ်းလံး)ခေလး လုင်းဆမ်လံးလံး၊ လုင်းလတ်းသိုင်းသိုင်း လုင်းတေလံး။ ဂွမ်းရှိုင်းဂု၊လုင်းလတ်းဆမ်လံးသိုင်းသိုင်းတိုင်းတိုင်း၊ ဆမ်သမ့်လံးရှိုင်းခေလး ရှင်းခတ်းလုမ်းမာမ်းခတ်းတင်း 51 ပီဂေး ကမ်းလုင်းခမ်းပူဆံးလံး။ ဂွမ်းလုင်းရှိုင်းဂမ်းဗွင်းသမ့်ဝုး ဂွမ်းခေ ဂွမ်းခေတိုင်းတိုင်း၊ တေခမ်းဆမ်လံးလုင်းဂေး ရှိုင်းဗွင်းရှိုင်းသမ့်ကမ်းပေး၊ ဝင်းလံးတိုင်းတင်းဂေးကမ်းပမ်း၊ ဗွင်းခမ်းရှိုင်းကိုဝ်းမီးဆမ်ဂတ်းတင်းခိမ်း၊ ဂေးကေး။ တု၊ခမ်းဆမ်လံးလုင်းလုင်းဗွင်းဆံ မီးလံးလုင်းဝံးဂုတ် (လုင်းလတ်းဗေ၊) ကမ်းလုင်းဂေးလုင်း လုင်းဂေးလုင်းလုင်းသံဆမ်ဂုင်း။ ဂုင်းဂေး လုင်းလံးဆံဂေးကမ်းလုင်း လုင်းလံးခိမ်း၊ တမ်းလံးခတ်းဆမ်လံး၊ မေ၊လုင်းလုင်း ဆမ်လံးခေ၊ဂပ်။ ဗွင်းခိမ်းဂေးလုင်းဝင်းလံး၊ ဗွင်းခိမ်းဂေးခတ်းခိမ်းဝင်းလံး။ ဂွမ်းဆမ် သင်ဝုးရှိုင်းလုင်းလတ်းဗေ၊ ဗေ၊တု၊ဂုတ်းလံးယဝ် ရှိုင်းကပ်းသိုပ်၊ခိမ်းလုင်းတု၊ဂွမ်းခေဂေးလံး၊ သင်ဝုးတီးတု၊ဂုတ် (Democracy of Federal Democracy) ဆမ်လံးမူဆံးသိုင်းဂေးယု၊တု၊လုင်းတီးဆမ်၊ တီးတု၊ဂုတ်းဆမ်ပိမ်းသင် ပိမ်းတီးလုင်းကိုဝ်းဆံရှိုင်းတမ်းလံးမေ၊တိုင်းတမ်း။

ပေးရှိုင်းရှိုင်းရှိုင်းကိုဝ်း ကမ်းဝမ်းမိုင်းရှိုင်းပိမ်းယု၊ယမ်းလံးဆံ ဝင်းရှိုင်းရှိုင်းရှိုင်းယု၊ယမ်းလုင်းလုတ်းမံး၊ ရှိုင်းရှိုင်းကိုဝ်းကပ်း ဝမ်းမိုင်းရှိုင်းလုမ်းရှိုင်းပေးကပ်းဂတ်း။ သင်ကိုဝ်းဝုးကပ်းဂတ်းကမ်းရှိုင်းမာ (Burmanization)၊ ထိုင်းဗွင်းခိမ်း သင်ကပ်းဂတ်း ကမ်းခိမ်းပမ်းဂွမ်းခေသေသိုပ်၊ယု၊လုင်းတီးမွတ်းထိုင်း 3-4 ပီ၊ ကမ်းဆမ်တေးထိုင်းပေးတု၊ သိုပ်၊ပု၊ပွင်ပမ်း ရှိုင်းဝမ်းမိုင်းဂတ်းယံဆံသေ ကပ်းပွဲ၊ပမ်းလုတ်းလံးဂွမ်းခေ မိုင်းမိုင်းမလေးသု၊ဝု၊ခေ တု၊ကိုဝ်းကပ်းဝမ်းမိုင်းရှိုင်း ဝမ်းမိုင်းဆံ ကမ်းထိုင်းတီးလံးပိမ်းဆံ။

သံဆမ်မွင်း (တံးလုင်းပံးပူဆံးခိမ်းသို)